

VERZAMELTIPS

K.Binnemans.

Formatiseren

In tegenstelling tot fossielen worden mineralen slechts zelden volledig uit het moedergesteente of matrix uitgeprepareerd. Kristallen komen meestal veel beter tot hun recht als ze op nog wat gesteente zitten, dan wanneer ze volledig los zijn. Bovendien komt op deze manier de paragenese (= het samen voorkomen van verschillende mineralen) beter tot uiting. Om praktische redenen moet de hoeveelheid moedergesteente tot een minimum gereduceerd worden. Grote blokken nemen immers veel te veel plaats in en als er te veel gesteente aanwezig is, wordt de aandacht gemakkelijk van de kristallen weggetrokken. Bovendien is het esthetischer als alle stukken in een verzameling ongeveer dezelfde grootte hebben. Het is ook duidelijk dat men geen grote, mooie kristalgroep kapotslaat, opdat ze toch maar in een bepaald doosje zou passen.

Het verkleinen van stukken tot aanvaardbare grootte noemt men **formatiseren**. Het fijne werk kan het best thuis gebeuren en niet op de vindplaats zelf. Op het terrein heeft men meestal niet het vereiste gereedschap bij de hand en meestal wil men daar ook wel eens te snel werken. Het enige wat men op de vindplaats kan doen is zoveel mogelijk gesteente met hamer en beitel verwijderen, zonder dat de kristallen gevaar op beschadiging lopen. Vooral bij zeer splijtbare mineralen, zoals calciëet en fluoriet is de nodige voorzichtigheid geboden. Het is een gulden regel om bij de voorlaatste hamerslag te stoppen. Alleen is het moeilijk om deze op voorhand te bepalen. Daarom kan men beter een beetje teveel gesteente eraan laten, dan een vondst om zeep te helpen. Veel gesteente kan er afgeklopt worden door het stuk in de hand vast te houden en met een geologenhamer schampslagen op de rand van de steen te geven. Wees hierbij wel voorzichtig voor wegvliegende steensplinters.

Het meeste werk kan thuis uitgevoerd worden met een kleine beitel (ongeveer 10 cm lang en 1 cm breed) en een lichte hamer. Persoonlijk werk ik aan mijn werktafel op een stuk vlakke blauwe hardsteen, die op enkele jutezakken rust om de trillingen te dempen.

Men kan het gesteente langs breukvlakken doen splijten. Deze methode werkt niet als de mineralen loodrecht op de splijtrichting van het gesteente gegroeid zijn. Een bekend voorbeeld hiervan is waveliet op fylladen uit de streek van Bihain (B). Hier kan men de steen op maat zagen. Men kan zich natuurlijk zelf een **zaagmachine** aanschaffen. In de handel zijn vele modellen verkrijgbaar. Maar het is de vraag of de aanschaf van zulk een duur toestel wel de moeite loont. Immers, ACAM beschikt over een goed uitgeruste zaag- en slijpkelder, waar U tegen een tarief van 40 BF per uur uw vondsten zagen kan. Het is echter bedroevend om te zien hoe weinig leden van deze mogelijkheid gebruik maken. Het zagen kan b.v. ook toegepast worden voor kleibroden (septaria's), agaatknoollen en geoden. Wanneer men door zagen een kristalgroep van omliggend gesteente wil losmaken, dient men ervoor te zorgen dat de zaagsnede niet zichtbaar is, als men het stuk neerzet. Zulk een zaagsnede ziet er immers onnatuurlijk uit.

Gesteenten met een vrij lage breukvastheid kunnen met behulp van een **stenenbreker** verkleind worden. De beste stenenbreker bestaat uit twee tegenover elkaar geplaatste beitels, die met behulp van een hydraulische pomp naar elkaar toe kunnen bewogen worden. Met een zware bankschroef lukt het soms ook om het gesteente te breken. Compact gesteente, zoals kalksteen, breekt dikwijls met een luide knal, waarbij scherpe splinters kunnen wegvliegen. Dit gevaar kan vermeden worden door de steen b.v. in een doek te wikkelen. Maar draag toch steeds een veiligheidsbril.

Kleine stukjes gesteente kunnen met een **nijptang** (**trektang**) gespleten worden. Vooral voor het formatiseren van micromounts is dit een nuttig stuk gereedschap.

*****

December

BEURZEN

04-06/12/'92 -Hamburg (D) - Vr.:12-18u., za. en zo.:10-18u. - Messegelände.

05-06/12/'92 -Basel (CH) - Mustermesse, Basel.

05/12/'92 -Wenen (Oost.) - 10-16u. Schwendermarkt.

12-13/12/'92 -Bonn (D) - 11-18u. - Union-Säle/Konrad-Adenauer-Haus, Friedrich Ebert-Allee 73-75.

19-20/12/'92 -Keulen (D) - 11-18u. - Gürzenich, Martinstrasse.

*****

Vervolg van blz.196.

BOEKBESPREKING

worden naar het "Lexicon der Minerale" (G.Strübel en S.H.Zimmer) van dezelfde uitgever.

5.-Atlas metamorpher Gesteine und ihrer Gefüge in Dünnschliffen - B.W.D.Yardley, W.S.Mackenzie, C.Guilford.

1992 - 130 blzn. - 245 afb. - 22 x 27,5 cm - gebonden - DM 80,-

ISBN 3 432 25011 4

Het boek richt zich tot studenten in de mineralogie en de geologie, evenals tot vaklui in de metamorfe petrologie en de kristallijngeologie. Het verklaart aan de hand van uitgezochte dunslijpfoto's karakteristieke metamorfe mineraalassociaties en hun structuurkenmerken. In het eerste deel van het boek wordt de groei van metamorfe mineralen in samenhang met het uitgangsgesteente en de metamorfosegraad behandeld. Het tweede deel behandelt structuur, textuur en deformatie van metamorfe gesteenten.